



Utskottet för tillväxt och utveckling i Nordens betän-  
kande över

## Energilagring som instrument i klimapolitik- ken

### Förslag

Utskottet för tillväxt och utveckling i Norden föreslår att

Nordiska rådet lägger meddelandet till handlingarna och anser att Rek. 21/2014/miljø vad angår Energilagring som instrument i klimapolitiken för rådets del är slutbehandlade

### Bakgrund

Nordisk råd rekommenderer Nordisk ministerråd

å identifiera forskningsområden inom energilagring som de nordiska länderna tillsammans har förutsättningar till att uppnå nyttiga resultat

å utveckla, finansiera och genomföra ett program för att stärka forskning och innovation om lagring av förnybar energi, inklusive demonstrationsprojekt

å utreda vilka ändringar i reglering av el-markedet som är nödvändiga för att kunna inkludera ökat bruk av lagret energi

### Meddelande från Nordiska ministerrådet

Energilagring spelar en stor roll för de nordiska länderna i förhållande till att säkerställa försynings säkerheten och uppfylla energi- och klimamålen. Nordisk Ministerråd välkommer därför Rådets rekommendation.

För närvarande är det inte i nordisk regi ett specifikt handlings- eller forskningsprogram, som tar sig av energilagring som självständigt tema. Det beror bl.a. på, att energilagring hela tiden har varit en naturlig och bärande del av det nordiska el-samarbetet och energiforsknings-samarbetet.

de. Energilagringsproblematikken i de tyndt befolkede områder er kommet til senere. Disse to områder omtales nærmere nedenfor.

Energilagring kan være en vigtig bidragsyder til en øget andel af fornybar energi i el- og energisystemet og dermed til at opnå klimavenlige og CO2-neutrale samfund i Norden og Europa på sigt. Energilagringens bidrag vil i sidste ende afhænge af de enkelte lagringsteknologiers omkostninger.

Udfordringerne for det nordiske elmarkeds integration i det europæiske og for energiområdet i det hele taget gør, at ministerrådet i øjeblikket arbejder for, at energisektoren i 2016 bliver genstand for en strategisk gennemlysning. I

den forbindelse vil en specifik indsats for energilagring i lighed med andre indsatsområder indgå i vurderingen, hvilke indsatsområder, der skønnes at kunne bidrage til den samfundsøkonomiske nordiske nytte i fremtiden. Det er ministerrådets hensigt, at den strategiske gennemlysning skal være udgangspunkt for udarbejdelsen af energisektorens kommende handlingsprogram fra 2017-2020.

Den forventede strategiske gennemlysning betyder, at ministerrådet vil afvente denne, før der sættes nye store og ressourcekrævende initiativer i gang som fx muligheden for at lave en nordisk pendant til IEA's Energy Storage Road Map.

Ministerrådet vil selvfølgelig holde Rådet løbende orienteret om arbejdet med den strategiske gennemlysning.

I mellemtiden er der dog som nævnt nedenfor stor sandsynlighed for, at embedsmandskomiteen for energi helt konkret vil støtte eller delvis støtte et af Færøernes projekter for etablering af energilagring

#### Energilagring og det nordiske elmarked

I de nordiske lande, der er med i det fælles elmarked, er der i mange år samarbejdet om udbygning og reserver i elsystemet, herunder også om lagring af energi. Det har kunnet og kan lade sig gøre, fordi elnettene mellem de nordiske lande er blevet udbygget, og fordi de nordiske landes elsystemer komplementerer hinanden godt med vind-, vand- og kernekraft samt termisk produktion. Når det fx blæser i Danmark kan denne strøm sælges til de øvrige nordiske lande, som så kan lagre vandkraften til vindfattede tider og vice vers.

Omstillingen til mere bæredygtig energi betyder, at stadig stigende mængder af flukturerende fornybar energi skal håndteres i elsystemet. Det indebærer, at der også i årene fremover vil blive brug for mange nye elforbindelser og forstærkninger af de eksisterende elnet både nationalt, internt i Norden og til nabolandene. Udbygningen af elforbindelserne er nødvendig for, at energi- og klimamålene kan nås og forsyningssikkerheden kan sikres. De nye elforbindelser internt i Norden og til nabolandene vil således bidrage til bedre muligheder for også at lagre strøm i fremtiden i fx de norske vandkraftanlæg - og samtidig bidrage til forsyningssikkerheden ved at trække på udlandsforbindelserne i den daglige systemdrift.

Udviklingen med mere flukturerende produktion og reduceret termisk kapacitet, betyder, at forbrugerfleksibilitet og udviklingen på detailmarkedet også vil komme til at spille en vigtig rolle i balancering af hele elsystemet fremover.

Samarbejdsorganet for de nordiske regulatorer (NordREG) vil tage spørgsmålet om regulering af elmarkedet vedrørende energilagring op i deres årlige afrapportering til Nordisk Ministerråd i 2015. Spørgsmålet håndteres i NordREGs arbejdsgruppe "Retail Market Working

Nordiska rådet

Rek. 21/2014/miljø  
D 2016

Tidigare nummer:  
A 1620

Behandlas i:  
Utskottet för tillväxt och  
utveckling i Norden

J.nr. 14-00147-16

Group" (RMWG)'s rapport "Rules and regulation for demand response and micro-produvction". Rapporten forventes publiceret i juni 2015 efter godkendelse af NordREGs styre

Nordiska rådet

Nordisk ministerråds arbejdsgruppe for det nordiske elmarked (Elmarkedsgruppen) vil modtage rapporten og behandle spørgsmålet om mulige forslag til ændring af gældende love, hvis dette måtte vise sig relevant.

Rek. 21/2014/miljø  
D 2016

Energilagring og de tyndt befolkede områder (TBO)

De tyndt befolkede områder er karakteriseret ved enten at ligge i udkanten af de nationale net eller ved at have ø-drift som fx på Færøerne og Grønland, der også har udfordringer med klimatiske forhold og sårbare miljøer. Uden energilagring vil det være svært at øge anvendelsen af fornybar energi i energisystemerne i TBO, da energiforsyningssikkerheden må prioriteres meget højt.

Tidigare nummer:  
A 1620

Behandlas i:  
Utskottet för tillväxt och  
utveckling i Norden

J.nr. 14-00147-16

Arbejdsgruppen for energi i tyndt befolkede områder under EK-E, arbejdede i en årrække med belysning af udbygning af forsyningssystemerne til TBO og fandt frem til, at det gav mest nytte at fokusere på energilagring i de autonome energisystemer og på konkrete pump storage teknologier på Færøerne og Grønland. Muligheden for et projekt på Su ury eller Vestmanna på Færøerne var på daværende tidspunkt i fokus. TBO gruppen ophørte dog med at have selvstændige aktiviteter i 2014.

Det danske formandskab har sat energiforsyningssystemet på Færøerne på dagsordenen igen og har i juni 2015 gennemført en studietur til Færøerne bl.a. for at se på mulighederne for at støtte de færøerske bestræbelser for at få etableret energilagring. Der blev bl.a. set på et pump-storage projekt til energilagring og stabilisering af store mængder vindenergi i Vestmanna området og konvertering af varme på olie i en lille bygd (Lorvík ca 250 huse) til opvarmning via fjernvarme fra én stor havvandsvarmepumpe. Navnlig i områder med ø-drift eller ustabil adgang til elnettet er det afgørende at vælge løsninger, som gør det muligt at anvende og gemme fornybar fluktuerende energi som fx vindenergi.

På baggrund af studieturen til Færøerne vil EK-E tage stilling til evt. støtte/delvis støtte til udvikling af et koncept for energilagring baseret på vindkraft til brug for rumopvarmning

Til sidst bemærkes, at ministerrådet finder rekommandationen både spændende og relevant, men ønsker at større programmer og satsninger på området først tages op efter den planlagte strategiske gennemlysning af hele sektoren, og således blive diskuteret i forhold til resultatet af denne. Ministerrådet vil naturligvis holde Rådet orienteret om arbejdet.

Utskottets synpunkter

Utvalget mener at NMR har gitt et oppklarende og substansrikt svar på rekommandasjonen. NMR konkluderer at ved den gjennomlysningen av energisamarbeidet som er ved å komme i gang, vil NRs rekommandasjon bli tatt i betraktning.

Energigruppen har også hentet synspunkter fra Nordisk energiforskning (NEF), som uttrykker at en eventuell oppfølging av rekommandasjonen kunne inkludere en klargjøring av fremtidig behov for energilagring i Norden og kartlegging av status for utviklingen av innovative energilagring-løsninger i Norden. Nordisk råds energigruppe mener at intensjonene i rekommandasjonen og NEFs synspunkter kunne tas med i Energigruppens rapport og anbefalinger i april, og at rekommandasjonen i øvrig kan anses som besvart.

Helsingfors, den 26 januari 2016

Orla Hav (S)  
Ruth Mari Grung (A)  
Pyy Niemi (S) Formand  
Arto Pirttilahti (cent)  
Katri Kulmuni (cent)  
Juhana Vartiainen (saml)

Siri A. Meling (H), suppleant for  
Heidi Nordby Lunde  
Lena Asplund (M)  
Juho Eerola (saf)  
Tom E. B Holthe (FrP)

Nordiska rådet

Rek. 21/2014/miljø  
D 2016

Tidigare nummer:  
A 1620

Behandlas i:  
Utskottet för tillväxt och  
utveckling i Norden

J.nr. 14-00147-16